

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης ποινικού δικαίου για τη διαφθορά και του Πρόσθετου σ' αυτήν Πρωτοκόλλου»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

1. Η καταπολέμηση της διαφθοράς σε διεθνές επίπεδο έχει αποτελέσει αντικείμενο και προηγούμενων διεθνών Συμβάσεων, όπως αυτής «για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές», που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 17 Δεκεμβρίου 1997 από τα κράτη μέλη του Ο.Ο.Σ.Α. και κυρώθηκε με το νόμο 2656/1998 (ΦΕΚ 265 Α' /1.12.1998) και αυτής «για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ε.Ε.», που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 26 Μαΐου 1997 και κυρώθηκε με το νόμο 2802/2000 (ΦΕΚ 47 Α' /3.3.2000). Με την κυρούμενη με τον παρόντα νόμο Σύμβαση που υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 27 Ιανουαρίου 1999 από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο αυτής, τα αδικήματα της διαφθοράς αντιμετωπίζονται σε διεθνές επίπεδο, με τη σκέψη ότι η διαφθορά απειλεί την ευνομία, τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, υπονομεύει την καλή διακυβέρνηση, την ευθυδικία και τη κοινωνική δικαιοσύνη, στρεβλώνει τον ανταγωνισμό, εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη και θέτει σε κίνδυνο τη σταθερότητα των δημοκρατικών θεσμών και θεμελίων της κοινωνίας.

2. Είναι φανερό, ότι σε πολλά ζητήματα υπάρχει αλληλοεπικάλυψη των τριών Συμβάσεων, αφού τα περισσότερα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης που υποχρεούνται με την κυρούμενη με τον παρόντα νόμο Σύμβαση είναι συγχρόνως και μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α.. Με το άρθρο 35 της Σύμβασης που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο ρυθμίζονται οι σχέσεις αυτής, με όλες τις άλλες Συμβάσεις, Συνθήκες και γενικά τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών, με βάση τρεις αρχές: α) Δεν επηρεάζονται τα ήδη υπάρχοντα δικαιώματα και δεσμεύσεις των κρατών μερών από διεθνείς πολυμερείς συνθήκες που αφορούν «ειδικά θέματα». β) Τα κράτη μέρος μπορούν να συνάπτουν μελλοντικά διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες προς συμπλήρωση, ενδυνάμωση ή διευκόλυνση εφαρμογής των αρχών της Σύμβασης αυτής. Και γ) Αν κάποιο κράτος μέρος δεσμεύεται από προηγούμενη συμφωνία ή Σύμβαση που αφορά το ίδιο αντικείμενο με τη Σύμβαση αυτή, δικαιούται να εφαρμόσει την προηγούμενη ρύθμιση, αντί της παρούσας, αν έτσι διευκολύνεται η διεθνής συνεργασία. Θα εφαρμόζεται, δηλαδή, η ρύθμιση που διασφαλίζει, με βάση τα χαρακτηριστικά κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης, την μείζονα προστασία της κοινωνίας από τις πράξεις διαφθοράς.

3. Ειδικότερα, η δομή και οι προβλέψεις της κυρούμενης με τον παρόντα νόμο Σύμβασης έχουν ως εξής:

Με το άρθρο 1 αυτής παρέχεται εξειδίκευση των χρησιμοποιούμενων από τη Σύμβαση όρων «δημόσιος λειτουργός» κ.λπ..

Στα επόμενα άρθρα η Συνθήκη προβλέπει τη λήψη μέτρων σε εθνικό επίπεδο από τα κράτη μέρη για την καταπολέμηση της διαφθοράς και συγκεκριμένα επιβάλλει να θεσπισθούν ως ποινικά αδικήματα με αναλογικές και

αποτρεπτικές κυρώσεις (άρθρο 19): η παθητική και ενεργητική δωροδοκία, εφόσον εμπλέκονται εθνικοί υπάλληλοι του κράτους μέρους (άρθρα 2 και 3), μέλη εγχώριων δημόσιων συνελεύσεων (άρθρο 4), δημόσιοι λειτουργοί άλλου κράτους μέρους (άρθρο 5) ή μέλη δημόσιων συνελεύσεων άλλου κράτους μέρους (άρθρο 6), η παθητική και ενεργητική δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα (άρθρα 7 και 8), η δωροδοκία λειτουργών διεθνών οργανισμών (άρθρο 9) ή μελών διεθνών κοινοβουλευτικών συνελεύσεων (άρθρο 10), η δωροδοκία δικαστών και λειτουργών διεθνών δικαστηρίων (άρθρο 11), η προσφορά για άσκηση επιρροής (άρθρο 12), το ξέπλυμα εσόδων από αδικήματα διαφθοράς (άρθρο 13), τα λογιστικά αδικήματα προς τέλεση ή συγκάλυψη αδικημάτων διαφθοράς (άρθρο 14) και οι συμμετοχικές πράξεις στην τέλεση αδικημάτων διαφθοράς (άρθρο 15).

Περαιτέρω, η Σύμβαση προβλέπει ότι δεν τίγονται οι διατάξεις που αφορούν την άρση της ασυλίας (άρθρο 16), υποχρεώνει τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν νομοθετικά μέτρα σε εθνικό επίπεδο για την καθιέρωση δικαιοδοσίας επί των αδικημάτων των άρθρων 2 ως και 14 που προαναφέρθηκαν (άρθρο 17), να ειδικεύσουν δημόσιες αρχές τους στην καταπολέμηση της διαφθοράς (άρθρο 20), να διασφαλίσουν τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών (άρθρο 21) και την προστασία των συνεργατών της δικαιοσύνης, καθώς και των μαρτύρων σχετικά με τα ανωτέρω αδικήματα (άρθρο 22), να υιοθετήσουν μέτρα για τη διευκόλυνση της συλλογής των αποδείξεων και τη δήμευση των εσόδων (άρθρο 23). Ακόμη προβλέπεται ότι ομάδα κρατών θα παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης (άρθρο 24), τίθενται γενικές αρχές και μέτρα για τη διεθνή συνεργασία (άρθρο 25), την αμοιβαία συνδρομή (άρθρο 26), την έκδοση (άρθρο 27), τη διαβίβαση πληροφοριών (άρθρο 28), τον ορισμό μιας Κεντρικής Αρχής (άρθρο 29) που θα επικοινωνεί απευθείας με τις Κεντρικές Αρχές των λοιπών κρατών μερών (άρθρο 30), την υποχρέωση πληροφόρησης (άρθρο 31). Με το άρθρο 32 προβλέπεται η έναρξη της ισχύος της Σύμβασης, με το άρθρο 33 προβλέπεται η διαδικασία προσχώρησης νέων κρατών μερών στη Σύμβαση και με το άρθρο 34 η επιφύλαξη ως προς την εδαφική εφαρμογή της Συνθήκης.

Στο άρθρο 36 προβλέπεται ότι για τα αδικήματα των άρθρων 5, 9, 11 μπορεί να προβλέψει μη ποινικοποίηση ή περιορισμένη ποινικοποίηση της συμπεριφοράς, καταθέτοντας σχετική δήλωση, ενώ στο άρθρο 37 προβλέπεται, ότι το κράτος μέλος μπορεί να μη θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα τις συμπεριφορές που αναφέρονται στα άρθρα 4, 6 έως 8, 10 και 12, καθώς και της παθητικής δωροδοκίας του άρθρου 5. Στο άρθρο 38 προβλέπεται η ισχύς και η αναθεώρηση δηλώσεων και επιφυλάξεων, στο άρθρο 39 οι τροποποιήσεις της Σύμβασης, στο άρθρο 40 η διευθέτηση των διαφωνιών που μπορούν να ανακύψουν, στο άρθρο 41 η καταγγελία της Σύμβασης και στο άρθρο 42 οι γνωστοποιήσεις.

4. Για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις απαιτήσεις της Σύμβασης που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο κρίθηκαν αναγκαίες οι ακόλουθες νομοθετικές παρεμβάσεις:

Στο άρθρο τρίτο του παρόντος νόμου ορίζεται ότι οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα (άρθρα 235 επ.) εφαρμόζονται και επί πράξεων ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας από και προς δημόσιους λειτουργούς άλλου κράτους μέρους της Σύμβασης, από και προς λειτουργούς ή

υπαλλήλους κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού, στον οποίο η Ελληνική Δημοκρατία είναι μέλος, καθώς και σε πρόσωπα που ασκούν δικαστικά καθήκοντα σε διεθνές δικαστήριο (προσαρμογή προς τα άρθρα 5, 9 και 11 της Σύμβασης).

Στο άρθρο τέταρτο ορίζεται ότι οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα (άρθρο 159) -με τις οποίες παρέχεται πλήρης και αποτελεσματική προστασία σχετικά με τις αντίστοιχες πράξεις των εθνικών δημόσιων συνελεύσεων- εφαρμόζονται και επί πράξεων ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας από και προς πρόσωπα που είναι μέλη δημοσίων συνελεύσεων άλλου κράτους μέρους και από και προς μέλη διεθνών κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών ή υπερεθνικών οργανισμών, στους οποίους μετέχει η Ελληνική Δημοκρατία (προσαρμογή προς τα άρθρα 6 και 10 της Σύμβασης).

Με το άρθρο πέμπτο εισάγεται για πρώτη φορά διάταξη που απειλεί ποινικές κυρώσεις για αδικήματα διαφθοράς στον ιδιωτικό τομέα. Η διαρκής διαδικασία των ιδιωτικοποιήσεων έχει ήδη μεταφέρει στον ιδιωτικό τομέα δραστηριότητες που παλαιότερα αποτελούσαν μέρος του δημόσιου τομέα. Πέραν τούτου, τα φαινόμενα αδιαφάνειας στις ιδιωτικές συναλλαγές πλήττουν ευθέως το δημόσιο συμφέρον και την κοινωνία ως σύνολο, η έλλειψη δε σχετικής ρύθμισης αποτελεί ένα κενό σε μια κατανοητή στρατηγική στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Έτσι, με το άρθρο πέμπτο ρυθμίζεται, με την ίδια ποινική απαξία το φαινόμενο της δωροδοκίας στις ιδιωτικές συναλλαγές κατά τη άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, περίπου όπως στα άρθρα 235, 236 και 238 του Ποινικού Κώδικα.

Στο άρθρο έκτο θεμελιώνεται ως ποινικό αδίκημα η «προσφορά για άσκηση επιρροής», στον ιδιωτικό τομέα, αδίκημα που προσομοιάζει με την παράβαση του νόμου «περί μεσαζόντων», ήτοι του ν. 5227 της 26 Ιουλίου/ 26 Αυγούστου 1931 που ισχύει παραδοσιακά στη χώρα μας και καλύπτει πλήρως και αποτελεσματικά τις σχετικές παραβάσεις στο δημόσιο τομέα.

Με το άρθρο έβδομο προστίθεται εδάφιο στο άρθρο 1 του ν. 2331/1995 για το ξέπλυμα χρημάτων από τα εγκλήματα διαφθοράς (προσαρμογή προς το άρθρο 13 της Σύμβασης), έτσι ώστε να είναι δυνατή η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού, αφ' ενός ως πρόσθετη ποινική κύρωση, αλλά και για την κατάσχεση, πάγωμα, δήμευση κ.λπ..

Στο άρθρο όγδοο κολάζονται ποινικά τα λογιστικά αδικήματα, δηλαδή κάθε λογιστική πράξη που έχει σχέση με την τέλεση ή συγκάλυψη κ.λπ. πράξης διαφθοράς (προσαρμογή προς το άρθρο 14 της Σύμβασης).

Με το άρθρο ένατο προβλέπεται η καθίδρυση της δικαιοδοσίας των ελληνικών δικαστηρίων, όπως ακριβώς αυτή οριοθετείται από το άρθρο 17 παρ. 1 της Σύμβασης, αφού δεν κρίνεται σκόπιμη η διατύπωση κάποιας επιφύλαξης σχετικά με τις περιπτώσεις των στοιχείων β' και γ' της ίδιας παραγράφου του ίδιου άρθρου της Σύμβασης. Συναφώς, λαμβάνεται πρόνοια, ώστε όλα τα αδικήματα που προβλέπονται από τη Σύμβαση και το Πρωτόκολλο να δίδονται αυτεπαγγέλτως (χωρίς δηλ. να απαιτείται έγκληση ή αίτηση της κυβέρνησης της χώρας του τόπου τέλεσης), οπουδήποτε και αν τελούνται στην αλλοδαπή, κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 6 παρ. 3 και 7 παρ. 2 του Ποινικού Κώδικα.

Με το άρθρο δέκατο καθιρύεται η ευθύνη των νομικών προσώπων για ορισμένα αδικήματα διαφθοράς που

τελέσθηκαν προς όφελός τους. Κατ' αρχήν στη Χώρα μας δεν αναγνωρίζεται η ποινική ευθύνη των νομικών προσώπων, αλλά για τα εγκλήματα που τελούνται για λογαριασμό του ή προς το συμφέρον του, υπέχουν ευθύνη οι επιχειρούντες αυτά νόμιμοι εκπρόσωποί του ή προσηθέντα πρόσωπα κ.λπ. (σχετ. ΑΠ 647/88 ΠΧ ΛΗ 747). Παρ' όλα αυτά υπάρχει μια διευρυνόμενη διαρκώς διεθνής τάση αναγνώρισης μιας τέτοιας ευθύνης των νομικών προσώπων, κατ' αποδοχή του σχετικού αγγλοσαξονικού προτύπου, όπως λ.χ. στην Ολλανδία από το 1976, στη Νορβηγία από το 1991, στη Γαλλία από το 1994, στη Φινλανδία από το 1995, στη Δανία από το 1996 και στο Βέλγιο από το 1999 (βλ. σχετ. Schönke/Schröder, /StGB 26η έκδ. 2001, πριν από τις §§ 25 επ. αριθ. 119 επ.). Για να προταθεί όμως μια τέτοια θεματική στροφή της δικής μας έννομης τάξης θα πρέπει να προηγηθεί μια ευρεία συζήτηση της επιστημονικής κοινότητας, πράγμα που μπορεί να γίνει σε ευθετότερο χρόνο. Έτσι, προς το παρόν, για την προσαρμογή της νομοθεσίας μας προς τις σχετικές απαιτήσεις της Σύμβασης (προσαρμογή προς το άρθρο 18 της Σύμβασης), κρίνεται πρόσφορο να εισαχθεί, πέραν της τυχόν ποινικής ευθύνης των φυσικών προσώπων, η επιβολή διοικητικών κυρώσεων από το αρμόδιο όργανο της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων, σε περίπτωση που τα αδικήματα τελέσθηκαν σε όφελος του νομικού προσώπου (βλ. παρόμοιες κυρώσεις στο άρθρο όγδοο του ν. 2803/2000 για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων).

Στο άρθρο ενδέκατο ορίζονται ως ειδικευμένες ανακριτικές αρχές τα αρμόδια όργανα της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων, δεν στερούνται όμως της αρμοδιότητάς τους και οι λοιποί ανακριτικοί υπάλληλοι και ο Ανακριτής (προσαρμογή προς το άρθρο 20 της Σύμβασης), κατά τα ήδη ισχύοντα.

Για την προσαρμογή της νομοθεσίας μας προς τα άρθρα 22 (για την προστασία των συνεργατών της δικαιοσύνης και μαρτύρων) και 23 (για την εισαγωγή ειδικών ανακριτικών τεχνικών) της Σύμβασης, εισάγεται το άρθρο δέκατο τέταρτο του παρόντος νόμου. Κατά τη διάταξη αυτή, οι μάρτυρες και οι καταγγέλλοντες τα αδικήματα των άρθρων τρίτο έως και έκτο και όγδοο του παρόντος νόμου και των άρθρων 159, 235 ως 237 του Ποινικού Κώδικα προστατεύονται με ανάλογο τρόπο, προς αυτόν που προστατεύονται και οι μάρτυρες στα αδικήματα του οργανωμένου εγκλήματος (άρθρο 9 παρ. 2 και 3 του ν. 2928/2001). Επίσης, στα αδικήματα του παρόντος νόμου μπορούν να εφαρμοσθούν, κατ' αναλογία και στο αναγκαίο μέτρο, οι ανακριτικές μέθοδοι που προβλέπονται από το άρθρο 253Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας που προστέθηκε με το άρθρο 6 του ν. 2928/2001.

Στο άρθρο δέκατο τρίτο ορίζεται ως αρμόδια Κεντρική Αρχή για τους σκοπούς του άρθρου 29 της Σύμβασης ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

5. Κρίθηκε ότι δεν απαιτείται η ειδική νομοθέτηση σε σχέση με τις λοιπές διατάξεις της Σύμβασης. Ειδικότερα, η παθητική και ενεργητική δωροδοκία, εφόσον εμπλέκονται υπάλληλοι του Ελληνικού Κράτους (άρθρα 2 και 3 της Σύμβασης) ή μέλη συνελεύσεων του Ελληνικού Κράτους κ.λπ. πλήρως καλύπτονται από την υπάρχουσα εσωτερική μας νομοθεσία, ήτοι τα άρθρα 159, 235 ως 238 και 263α του Ποινικού μας Κώδικα και του νόμου 5227/26 Ιουλίου/26 Αυγούστου 1931 «περί μεσαζόντων» και δεν υπάρχει ανάγκη νέας νομοθέτησης, πέραν των ανωτέρω πρόσθετων μέτρων (ανακριτικές μέθοδοι, προ-

στασία μαρτύρων κ.λπ.). Ακόμη, δεν απαιτείται η θέσπιση ειδικής διάταξης σχετικά με την ευθύνη των συμμετόχων (άρθρο 15 της Σύμβασης), αφού επ' αυτών ισχύουν οι διατάξεις του γενικού μέρους του Ποινικού Κώδικα (βλ. άρθρα 45 ως 49).

Επίσης δεν απαιτείται η θέσπιση κάποιας ειδικής διάταξης σχετικής με τη διασφάλιση της κατάσχεσης των προϊόντων των εγκλημάτων και δήμευσης εσόδων, κατά το άρθρο 23 της Σύμβασης, αφού οι διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, σε συνδυασμό με το ν. 2331/1995, του οποίου η εφαρμογή επεκτείνεται πλήρως στα αδικήματα του παρόντος νόμου, είναι απόλυτα επαρκείς και λειτουργικά εκπληρώνουν πλήρως και τους σκοπούς της Σύμβασης. Ούτε ακόμη απαιτείται η ειδική νομοθέτηση για την ασυλία, τη συνεργασία μεταξύ εθνικών αρχών, τη διεθνή συνεργασία, την αμοιβαία συνδρομή, τις αυτόβουλες πληροφορίες, τη διεθνή επικοινωνία και τις πληροφορίες, αφού οι διατάξεις των άρθρων 16, 21, 25, 26, 27, 28, 30 και 31 είναι πλήρεις και καθορίζουν με σαφήνεια το πλαίσιο αυτής της συνεργασίας, με την επιφύλαξη του άρθρου δέκατου τέταρτου παράγραφος 1 του παρόντος νόμου.

Τέλος κρίθηκε, ότι δεν είναι σκόπιμο να προβεί η Χώρα μας στη δήλωση του άρθρου 36 της Σύμβασης που της παρέχει την ευχέρεια να μη θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα την ενεργητική και παθητική δωροδοκία αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών, δικαστών κ.λπ. χάριν νόμιμων πράξεων, αφού τέτοια αδικήματα προβλέπονται στα άρθρα 235, 236 και 237 και για τους εγχώριους αντίστοιχους λειτουργούς. Ούτε ακόμη να διατηρήσει επιφυλάξεις, σύμφωνα με το άρθρο 37 της Σύμβασης, σχετικά με τη δικαιοδοσία της (άρθρο 17 παρ. 3 της Σύμβασης) ή να μην εισάγει καθόλου ή να εισάγει περιορισμένη ποινικοποίηση των συμπεριφορών που αναφέρονται στα άρθρα 4, 6 έως 8, 10 και 12, καθώς και της παθητικής δωροδοκίας του άρθρου 5 της Σύμβασης. Ενώ κρίθηκε σκόπιμο να διατηρήσει επιφύλαξη ως προς τη δικαστική συνδρομή επί των πολιτικών εγκλημάτων (άρθρο δέκατο τέταρτο), φυσικά υπό την παραδεδεγμένη διεθνώς έννοια των πολιτικών εγκλημάτων, στα οποία δεν περιλαμβάνονται και τα εγκλήματα της τρομοκρατίας. Η παρούσα επιφύλαξη γίνεται από λόγους πολιτικής συνέπειας, αφού σε πρακτικό επίπεδο είναι αδιανόητο σε κάποιο από τα παρόντα εγκλήματα να προσδοθεί χαρακτηρισμός πολιτικού εγκλήματος. Συναφώς, γίνεται μνεία, ότι κατά το άρθρο 5 παρ. 2 εδ. β' του Συντάγματος «απαγορεύεται η έκδοση του αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας».

6. Τέλος, σχετικά με την προσαρμογή της νομοθεσίας μας προς τις αξιώσεις του κυρούμενου, επίσης με τον παρόντα νόμο, Πρόσθετου Πρωτοκόλλου, όπου προβλέπεται η λήψη μέτρων σε εθνικό επίπεδο για την ποινικοποίηση των αδικημάτων της ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας των εγχώριων και αλλοδαπών διαιτητών και ενόρκων, πρέπει να λεχθούν τα ακόλουθα: Ως προς τη δωροδοκία των εγχώριων διαιτητών και ενόρκων παρα-

τηρείται ότι η πράξη προβλέπεται και τιμωρείται από το άρθρο 237 (δωροδοκία δικαστή) του Ποινικού Κώδικα, αφού ο μεν «διαιτητής» ρητώς αναφέρεται στην ίδια τη διάταξη, ο δε «ένορκος», όπως γίνεται δεκτό, θεωρείται δικαστής κατά την ελληνική έννομη τάξη (ΑιτΕκθ ΠΚ σ. 270· Γάφος, ΠΧ Ι 298· Μιχ. Μαργαρίτης, Ερμ. και Εφαρμ. ΠΚ άρθρο 237 αρ. 2). Σχετικά με τους αλλοδαπούς διαιτητές και ενόρκους (άρθρα 4 και 6 του Πρωτοκόλλου) λαμβάνεται πρόνοια να τεθούν διατάξεις στο άρθρο τρίτο παράγραφοι 1 και 3 του παρόντος νόμου.

7. Πέραν όμως τούτων, η θέσπιση διατάξεων για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα αποτελεί και εκπλήρωση της Χώρας μας από την (απόφαση - πλαίσιο) αριθμ. 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Επ. Εφ. της Ε.Ε. EL 192/94 της 31/7/2003), με την οποία τα κράτη - μέλη αυτής ρητώς ανέλαβαν την υποχρέωση ποινικοποίησης των πράξεων με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις. Με τις διατάξεις των άρθρων του προτεινόμενου νόμου, η Χώρα μας στοιχειείται πλήρως και προς τις αξιώσεις της κοινής απόφασης πλαισίου.

Αθήνα, 9 Μαρτίου 2007

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Πρ. Παυλόπουλος

Γ. Αλογοσκούφης

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Θ. Μπακογιάννη

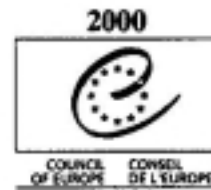
Αν. Παπαληγούρας

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης ποινικού δικαίου για τη διαφθορά και του Πρόσθετου σ' αυτήν Πρωτοκόλλου

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ της παραγράφου 1 του άρθρου 28 του Συντάγματος η Σύμβαση ποινικού δικαίου για τη διαφθορά, που υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 27 Ιανουαρίου 1999 και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο στη Σύμβαση ποινικού δικαίου για τη διαφθορά, που υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 15 Μαΐου 2003, το κείμενο των οποίων σε πρωτότυπο στην αγγλική και γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική, έχει ως εξής:

Criminal Law Convention on Corruption

of 27 January 1999

Convention pénale sur la corruption

du 27 janvier 1999

Certificate of correction

of the text of Article 39, paragraph 5, French version only

Procès-verbal de rectification

du texte de l'article 39, paragraphe 5, version française uniquement

Strasbourg, 21.I.2000

**Certificate
of the Secretary General
of the Council of Europe**

concerning the correction of the text of Article 39,
paragraph 5, French version only,
of the Criminal Law Convention on Corruption,
signed at Strasbourg, on 27 January 1999

Noting that the English and French texts of
paragraph 5 of Article 39 of the Criminal Law
Convention on Corruption (ETS No. 173, 1999),
signed in Strasbourg on 27 January 1999, are not
fully concordant;

Noting that the French version contains a material
error that was already contained in the text which
was adopted by the Committee of Ministers at
their 103rd Session on 4 November 1998;

Whereas the Committee of Ministers, at the
687th meeting of the Ministers' Deputies, held
on 16 November 1999, approved the correction
of the French text of the said Convention,

The Secretary General of the Council of Europe
hereby certifies as follows:

In the French text of paragraph 5 of Article 39,
the word "troisième" is replaced by the word
"trentième".

Done at Strasbourg, on 21 January 2000.

Walter SCHWIMMER
Secretary General
Secrétaire Général

Certified a true copy of the sole original document in
English and French, deposited in the archives of the
Council of Europe.

The Director of Legal Affairs of the Council of Europe,

Guy DE VILLIERS

**Procès-verbal
du Secrétaire Général
du Conseil de l'Europe**

concernant la rectification du texte de l'article 39,
paragraphe 5, version française uniquement,
de la Convention pénale sur la corruption,
signée à Strasbourg, le 27 janvier 1999

Constatant que la concordance des textes français
et anglais du paragraphe 5 de l'article 39 de la
Convention pénale sur la corruption (STE n° 173,
1999), signée à Strasbourg le 27 janvier 1999, est
imparfaite;

Constatant que la version française comporte une
erreur matérielle qui figurait déjà dans le texte qui
a été adopté par le Comité des Ministres lors de
sa 103e Session, le 4 novembre 1998;

Considérant que le Comité des Ministres, au cours
de la 687e réunion des Délégués, tenue à Strasbourg
le 16 novembre 1999, a approuvé la rectification
du texte français de ladite Convention,

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe
certifie, par les présentes, ce qui suit:

Dans le texte français du paragraphe 5 de l'article 39,
le mot «troisième» est remplacé par le mot
«trentième».

Fait à Strasbourg, le 21 janvier 2000.

Copie certifiée conforme à l'exemplaire original unique
en langues française et anglaise, déposé dans les
archives du Conseil de l'Europe.

Le Directeur des Affaires juridiques du Conseil de l'Europe,

**Criminal Law Convention
on Corruption**

**Convention pénale
sur la corruption**

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other States signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members;

Recognising the value of fostering co-operation with the other States signatories to this Convention;

Convinced of the need to pursue, as a matter of priority, a common criminal policy aimed at the protection of society against corruption, including the adoption of appropriate legislation and preventive measures;

Emphasising that corruption threatens the rule of law, democracy and human rights, undermines good governance, fairness and social justice, distorts competition, hinders economic development and endangers the stability of democratic institutions and the moral foundations of society;

Believing that an effective fight against corruption requires increased, rapid and well-functioning international co-operation in criminal matters;

Welcoming recent developments which further advance international understanding and co-operation in combating corruption, including actions of the United Nations, the World Bank, the International Monetary Fund, the World Trade Organisation, the Organisation of American States, the OECD and the European Union;

Having regard to the Programme of Action against Corruption adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe in November 1996 following the recommendations of the 19th Conference of European Ministers of Justice (Valletta, 1994);

Recalling in this respect the importance of the participation of non-member States in the Council of Europe's activities against corruption and welcoming their valuable contribution to the implementation of the Programme of Action against Corruption;

Further recalling that Resolution No. 1 adopted by the European Ministers of Justice at their 21st Conference (Prague, 1997) recommended the speedy implementation of the Programme of Action against Corruption, and called, in particular, for the early adoption of a criminal law convention providing for the co-ordinated incrimination of corruption offences, enhanced co-operation for the prosecution of such offences as well as an effective follow-up mechanism open to member States and non-member States on an equal footing;

Bearing in mind that the Heads of State and Government of the Council of Europe decided, on the occasion of their Second Summit held in Strasbourg on 10 and 11 October 1997, to seek common responses to the challenges posed by the growth in corruption and adopted an Action Plan which, in order to promote co-operation in the fight against corruption, including its links with organised crime and money laundering, instructed the Committee of Ministers, *inter alia*, to secure the rapid completion of international legal instruments pursuant to the Programme of Action against Corruption;

Considering moreover that Resolution (97) 24 on the 20 Guiding Principles for the Fight against Corruption, adopted on 6 November 1997 by the Committee of Ministers at its 101st Session, stresses the need rapidly to complete the elaboration of international legal instruments pursuant to the Programme of Action against Corruption;

In view of the adoption by the Committee of Ministers, at its 102nd Session on 4 May 1998, of Resolution (98) 7 authorising the partial and enlarged agreement establishing the "Group of States against Corruption - GRECO", which aims at improving the capacity of its members to fight corruption by following up compliance with their undertakings in this field,

Have agreed as follows:

Chapter I - Use of terms

Article 1 - Use of terms

For the purposes of this Convention:

- a "public official" shall be understood by reference to the definition of "official", "public officer", "mayor", "minister" or "judge" in the national law of the State in which the person in question performs that function and as applied in its criminal law;
- b the term "judge" referred to in sub-paragraph a above shall include prosecutors and holders of judicial offices;
- c in the case of proceedings involving a public official of another State, the prosecuting State may apply the definition of public official only insofar as that definition is compatible with its national law;
- d "legal person" shall mean any entity having such status under the applicable national law, except for States or other public bodies in the exercise of State authority and for public international organisations.

Chapter II - Measures to be taken at national level

Article 2 - Active bribery of domestic public officials

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the promising, offering or giving by any person, directly or indirectly, of any undue advantage to any of its public officials, for himself or herself or for anyone else, for him or her to act or refrain from acting in the exercise of his or her functions.

Article 3 - Passive bribery of domestic public officials

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the request or receipt by any of its public officials, directly or indirectly, of any undue advantage, for himself or herself or for anyone else, or the acceptance of an offer or a promise of such an advantage, to act or refrain from acting in the exercise of his or her functions.

Article 4 – Bribery of members of domestic public assemblies

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving any person who is a member of any domestic public assembly exercising legislative or administrative powers.

Article 5 – Bribery of foreign public officials

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving a public official of any other State.

Article 6 – Bribery of members of foreign public assemblies

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving any person who is a member of any public assembly exercising legislative or administrative powers in any other State.

Article 7 – Active bribery in the private sector

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally in the course of business activity, the promising, offering or giving, directly or indirectly, of any undue advantage to any persons who direct or work for, in any capacity, private sector entities, for themselves or for anyone else, for them to act, or refrain from acting, in breach of their duties.

Article 8 – Passive bribery in the private sector

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, in the course of business activity, the request or receipt, directly or indirectly, by any persons who direct or work for, in any capacity, private sector entities, of any undue advantage or the promise thereof for themselves or for anyone else, or the acceptance of an offer or a promise of such an advantage, to act or refrain from acting in breach of their duties.

Article 9 – Bribery of officials of international organisations

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving any official or other contracted employee, within the meaning of the staff regulations, of any public international or supranational organisation or body of which the Party is a member, and any person, whether seconded or not, carrying out functions corresponding to those performed by such officials or agents.

Article 10 – Bribery of members of international parliamentary assemblies

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Article 4 when involving any members of parliamentary assemblies of international or supranational organisations of which the Party is a member.

Article 11 - Bribery of judges and officials of international courts

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3 involving any holders of judicial office or officials of any international court whose jurisdiction is accepted by the Party.

Article 12 - Trading in influence

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the promising, giving or offering, directly or indirectly, of any undue advantage to anyone who asserts or confirms that he or she is able to exert an improper influence over the decision-making of any person referred to in Articles 2, 4 to 6 and 9 to 11 in consideration thereof, whether the undue advantage is for himself or herself or for anyone else, as well as the request, receipt or the acceptance of the offer or the promise of such an advantage, in consideration of that influence, whether or not the influence is exerted or whether or not the supposed influence leads to the intended result.

Article 13 - Money laundering of proceeds from corruption offences

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in the Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Products from Crime (ETS No. 141), Article 6, paragraphs 1 and 2, under the conditions referred to therein, when the predicate offence consists of any of the criminal offences established in accordance with Articles 2 to 12 of this Convention, to the extent that the Party has not made a reservation or a declaration with respect to these offences or does not consider such offences as serious ones for the purpose of their money laundering legislation.

Article 14 - Account offences

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as offences liable to criminal or other sanctions under its domestic law the following acts or omissions, when committed intentionally, in order to commit, conceal or disguise the offences referred to in Articles 2 to 12, to the extent the Party has not made a reservation or a declaration:

- a creating or using an invoice or any other accounting document or record containing false or incomplete information;
- b unlawfully omitting to make a record of a payment.

Article 15 - Participatory acts

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law aiding or abetting the commission of any of the criminal offences established in accordance with this Convention.

Article 16 - Immunity

The provisions of this Convention shall be without prejudice to the provisions of any Treaty, Protocol or Statute, as well as their implementing texts, as regards the withdrawal of immunity.

Article 17 - Jurisdiction

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish jurisdiction over a criminal offence established in accordance with Articles 2 to 14 of this Convention where:
  - a the offence is committed in whole or in part in its territory;
  - b the offender is one of its nationals, one of its public officials, or a member of one of its domestic public assemblies;
  - c the offence involves one of its public officials or members of its domestic public assemblies or any person referred to in Articles 9 to 11 who is at the same time one of its nationals.
- 2 Each State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to apply or to apply only in specific cases or conditions the jurisdiction rules laid down in paragraphs 1 b and c of this article or any part thereof.
- 3 If a Party has made use of the reservation possibility provided for in paragraph 2 of this article, it shall adopt such measures as may be necessary to establish jurisdiction over a criminal offence established in accordance with this Convention, in cases where an alleged offender is present in its territory and it does not extradite him to another Party, solely on the basis of his nationality, after a request for extradition.
- 4 This Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised by a Party in accordance with national law.

Article 18 - Corporate liability

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to ensure that legal persons can be held liable for the criminal offences of active bribery, trading in influence and money laundering established in accordance with this Convention, committed for their benefit by any natural person, acting either individually or as part of an organ of the legal person, who has a leading position within the legal person, based on:
  - a power of representation of the legal person; or
  - an authority to take decisions on behalf of the legal person; or
  - an authority to exercise control within the legal person;

as well as for involvement of such a natural person as accessory or instigator in the above-mentioned offences.

- 2 Apart from the cases already provided for in paragraph 1, each Party shall take the necessary measures to ensure that a legal person can be held liable where the lack of supervision or control by a natural person referred to in paragraph 1 has made possible the commission of the criminal offences mentioned in paragraph 1 for the benefit of that legal person by a natural person under its authority.
- 3 Liability of a legal person under paragraphs 1 and 2 shall not exclude criminal proceedings against natural persons who are perpetrators, instigators of, or accessories to, the criminal offences mentioned in paragraph 1.

Article 19 – Sanctions and measures

- 1 Having regard to the serious nature of the criminal offences established in accordance with this Convention, each Party shall provide, in respect of those criminal offences established in accordance with Articles 2 to 14, effective, proportionate and dissuasive sanctions and measures, including, when committed by natural persons, penalties involving deprivation of liberty which can give rise to extradition.
- 2 Each Party shall ensure that legal persons held liable in accordance with Article 18, paragraphs 1 and 2, shall be subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or non-criminal sanctions, including monetary sanctions.
- 3 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to enable it to confiscate or otherwise deprive the instrumentalities and proceeds of criminal offences established in accordance with this Convention, or property the value of which corresponds to such proceeds.

Article 20 – Specialised authorities

Each Party shall adopt such measures as may be necessary to ensure that persons or entities are specialised in the fight against corruption. They shall have the necessary independence in accordance with the fundamental principles of the legal system of the Party, in order for them to be able to carry out their functions effectively and free from any undue pressure. The Party shall ensure that the staff of such entities has adequate training and financial resources for their tasks.

Article 21 – Co-operation with and between national authorities

Each Party shall adopt such measures as may be necessary to ensure that public authorities, as well as any public official, co-operate, in accordance with national law, with those of its authorities responsible for investigating and prosecuting criminal offences:

- a by informing the latter authorities, on their own initiative, where there are reasonable grounds to believe that any of the criminal offences established in accordance with Articles 2 to 14 has been committed, or
- b by providing, upon request, to the latter authorities all necessary information.

Article 22 – Protection of collaborators of justice and witnesses

Each Party shall adopt such measures as may be necessary to provide effective and appropriate protection for:

- a those who report the criminal offences established in accordance with Articles 2 to 14 or otherwise co-operate with the investigating or prosecuting authorities;
- b witnesses who give testimony concerning these offences.

Article 23 – Measures to facilitate the gathering of evidence and the confiscation of proceeds

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary, including those permitting the use of special investigative techniques, in accordance with national law, to enable it to facilitate the gathering of evidence related to criminal offences established in accordance with Article 2 to 14 of this Convention and to identify, trace, freeze and seize instrumentalities and proceeds of corruption, or property the value of which corresponds to such proceeds, liable to measures set out in accordance with paragraph 3 of Article 19 of this Convention.
- 2 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to empower its courts or other competent authorities to order that bank, financial or commercial records be made available or be seized in order to carry out the actions referred to in paragraph 1 of this article.
- 3 Bank secrecy shall not be an obstacle to measures provided for in paragraphs 1 and 2 of this article.

Chapter III – Monitoring of implementation

Article 24 – Monitoring

The Group of States against Corruption (GRECO) shall monitor the implementation of this Convention by the Parties.

Chapter IV – International co-operation

Article 25 – General principles and measures for international co-operation

- 1 The Parties shall co-operate with each other, in accordance with the provisions of relevant international instruments on international co-operation in criminal matters, or arrangements agreed on the basis of uniform or reciprocal legislation, and in accordance with their national law, to the widest extent possible for the purposes of investigations and proceedings concerning criminal offences established in accordance with this Convention.
- 2 Where no international instrument or arrangement referred to in paragraph 1 is in force between Parties, Articles 26 to 31 of this chapter shall apply.
- 3 Articles 26 to 31 of this chapter shall also apply where they are more favourable than those of the international instruments or arrangements referred to in paragraph 1.

Article 26 – Mutual assistance

- 1 The Parties shall afford one another the widest measure of mutual assistance by promptly processing requests from authorities that, in conformity with their domestic laws, have the power to investigate or prosecute criminal offences established in accordance with this Convention.
- 2 Mutual legal assistance under paragraph 1 of this article may be refused if the requested Party believes that compliance with the request would undermine its fundamental interests, national sovereignty, national security or *ordre public*.
- 3 Parties shall not invoke bank secrecy as a ground to refuse any co-operation under this chapter. Where its domestic law so requires, a Party may require that a request for co-operation which would involve the lifting of bank secrecy be authorised by either a judge or another judicial authority, including public prosecutors, any of these authorities acting in relation to criminal offences.

Article 27 – Extradition

- 1 The criminal offences established in accordance with this Convention shall be deemed to be included as extraditable offences in any extradition treaty existing between or among the Parties. The Parties undertake to include such offences as extraditable offences in any extradition treaty to be concluded between or among them.
- 2 If a Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another Party with which it does not have an extradition treaty, it may consider this Convention as the legal basis for extradition with respect to any criminal offence established in accordance with this Convention.
- 3 Parties that do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognise criminal offences established in accordance with this Convention as extraditable offences between themselves.
- 4 Extradition shall be subject to the conditions provided for by the law of the requested Party or by applicable extradition treaties, including the grounds on which the requested Party may refuse extradition.
- 5 If extradition for a criminal offence established in accordance with this Convention is refused solely on the basis of the nationality of the person sought, or because the requested Party deems that it has jurisdiction over the offence, the requested Party shall submit the case to its competent authorities for the purpose of prosecution unless otherwise agreed with the requesting Party, and shall report the final outcome to the requesting Party in due course.

Article 28 – Spontaneous information

Without prejudice to its own investigations or proceedings, a Party may without prior request forward to another Party information on facts when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving Party in initiating or carrying out investigations or proceedings concerning criminal offences established in accordance with this Convention or might lead to a request by that Party under this chapter.

Article 29 – Central authority

- 1 The Parties shall designate a central authority or, if appropriate, several central authorities, which shall be responsible for sending and answering requests made under this chapter, the execution of such requests or the transmission of them to the authorities competent for their execution.
- 2 Each Party shall, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, communicate to the Secretary General of the Council of Europe the names and addresses of the authorities designated in pursuance of paragraph 1 of this article.

Article 30 – Direct communication

- 1 The central authorities shall communicate directly with one another.
- 2 In the event of urgency, requests for mutual assistance or communications related thereto may be sent directly by the judicial authorities, including public prosecutors, of the requesting Party to such authorities of the requested Party. In such cases a copy shall be sent at the same time to the central authority of the requested Party through the central authority of the requesting Party.
- 3 Any request or communication under paragraphs 1 and 2 of this article may be made through the International Criminal Police Organisation (Interpol).
- 4 Where a request is made pursuant to paragraph 2 of this article and the authority is not competent to deal with the request, it shall refer the request to the competent national authority and inform directly the requesting Party that it has done so.
- 5 Requests or communications under paragraph 2 of this article, which do not involve coercive action, may be directly transmitted by the competent authorities of the requesting Party to the competent authorities of the requested Party.
- 6 Each State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, inform the Secretary General of the Council of Europe that, for reasons of efficiency, requests made under this chapter are to be addressed to its central authority.

Article 31 – Information

The requested Party shall promptly inform the requesting Party of the action taken on a request under this chapter and the final result of that action. The requested Party shall also promptly inform the requesting Party of any circumstances which render impossible the carrying out of the action sought or are likely to delay it significantly.

Chapter V – Final provisions

Article 32 – Signature and entry into force

- 1 This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe and by non-member States which have participated in its elaboration. Such States may express their consent to be bound by:
  - a signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or

- b signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.
- 2 Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
- 3 This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which fourteenth States have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 1. Any such State, which is not a member of the Group of States against Corruption (GRECO) at the time of ratification, shall automatically become a member on the date the Convention enters into force.
- 4 In respect of any signatory State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the expression of their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 1. Any signatory State, which is not a member of the Group of States against Corruption (GRECO) at the time of ratification, shall automatically become a member on the date the Convention enters into force in its respect.

Article 33 – Accession to the Convention

- 1 After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe, after consulting the Contracting States to the Convention, may invite the European Community as well as any State not a member of the Council and not having participated in its elaboration to accede to this Convention, by a decision taken by the majority provided for in Article 20d of the Statute of the Council of Europe and by the unanimous vote of the representatives of the Contracting States entitled to sit on the Committee of Ministers.
- 2 In respect of the European Community and any State acceding to it under paragraph 1 above, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe. The European Community and any State acceding to this Convention shall automatically become a member of GRECO, if it is not already a member at the time of accession, on the date the Convention enters into force in its respect.

Article 34 – Territorial application

- 1 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.
- 2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.
- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 35 – Relationship to other conventions and agreements

- 1 This Convention does not affect the rights and undertakings derived from international multilateral conventions concerning special matters.
- 2 The Parties to the Convention may conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this Convention, for purposes of supplementing or strengthening its provisions or facilitating the application of the principles embodied in it.
- 3 If two or more Parties have already concluded an agreement or treaty in respect of a subject which is dealt with in this Convention or otherwise have established their relations in respect of that subject, they shall be entitled to apply that agreement or treaty or to regulate those relations accordingly, in lieu of the present Convention, if it facilitates international co-operation.

Article 36 – Declarations

Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it will establish as criminal offences the active and passive bribery of foreign public officials under Article 5, of officials of international organisations under Article 9 or of judges and officials of international courts under Article 11, only to the extent that the public official or judge acts or refrains from acting in breach of his duties.

Article 37 – Reservations

- 1 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, reserve its right not to establish as a criminal offence under its domestic law, in part or in whole, the conduct referred to in Articles 4, 6 to 8, 10 and 12 or the passive bribery offences defined in Article 5.
- 2 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession declare that it avails itself of the reservation provided for in Article 17, paragraph 2.
- 3 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession declare that it may refuse mutual legal assistance under Article 26, paragraph 1, if the request concerns an offence which the requested Party considers a political offence.
- 4 No State may, by application of paragraphs 1, 2 and 3 of this article, enter reservations to more than five of the provisions mentioned thereon. No other reservation may be made. Reservations of the same nature with respect to Articles 4, 6 and 10 shall be considered as one reservation.

Article 38 – Validity and review of declarations and reservations

- 1 Declarations referred to in Article 36 and reservations referred to in Article 37 shall be valid for a period of three years from the day of the entry into force of this Convention in respect of the State concerned. However, such declarations and reservations may be renewed for periods of the same duration.

- 2 Twelve months before the date of expiry of the declaration or reservation, the Secretariat General of the Council of Europe shall give notice of that expiry to the State concerned. No later than three months before the expiry, the State shall notify the Secretary General that it is upholding, amending or withdrawing its declaration or reservation. In the absence of a notification by the State concerned, the Secretariat General shall inform that State that its declaration or reservation is considered to have been extended automatically for a period of six months. Failure by the State concerned to notify its intention to uphold or modify its declaration or reservation before the expiry of that period shall cause the declaration or reservation to lapse.
- 3 If a Party makes a declaration or a reservation in conformity with Articles 36 and 37, it shall provide, before its renewal or upon request, an explanation to GRECO, on the grounds justifying its continuance.

Article 39 – Amendments

- 1 Amendments to this Convention may be proposed by any Party, and shall be communicated by the Secretary General of the Council of Europe to the member States of the Council of Europe and to every non-member State which has acceded to, or has been invited to accede to, this Convention in accordance with the provisions of Article 33.
- 2 Any amendment proposed by a Party shall be communicated to the European Committee on Crime Problems (CDPC), which shall submit to the Committee of Ministers its opinion on that proposed amendment.
- 3 The Committee of Ministers shall consider the proposed amendment and the opinion submitted by the CDPC and, following consultation of the non-member States Parties to this Convention, may adopt the amendment.
- 4 The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 3 of this article shall be forwarded to the Parties for acceptance.
- 5 Any amendment adopted in accordance with paragraph 3 of this article shall come into force on the thirtieth day after all Parties have informed the Secretary General of their acceptance thereof.

Article 40 – Settlement of disputes

- 1 The European Committee on Crime Problems of the Council of Europe shall be kept informed regarding the interpretation and application of this Convention.
- 2 In case of a dispute between Parties as to the interpretation or application of this Convention, they shall seek a settlement of the dispute through negotiation or any other peaceful means of their choice, including submission of the dispute to the European Committee on Crime Problems, to an arbitral tribunal whose decisions shall be binding upon the Parties, or to the International Court of Justice, as agreed upon by the Parties concerned.

Article 41 – Denunciation

- 1 Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 42 – Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe and any State which has acceded to this Convention of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 32 and 33;
- d any declaration or reservation made under Article 36 or Article 37;
- e any other act, notification or communication relating to this Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Strasbourg, this 27th day of January 1999, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention and to any State invited to accede to it.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait à Strasbourg, le 27 janvier 1999, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe, à tout Etat non membre ayant participé à l'élaboration de la Convention et à tout Etat invité à y adhérer.

For the Government
of the Republic of Albania:

Pour le Gouvernement
de la République d'Albanie:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Thimio KONDI

For the Government
of the Principality of Andorra:

Pour le Gouvernement
de la Principauté d'Andorre:

For the Government
of the Republic of Austria:

Pour le Gouvernement
de la République d'Autriche:

For the Government
of the Kingdom of Belgium:

Pour le Gouvernement
du Royaume de Belgique:

For the Government
of the Republic of Bulgaria:

Pour le Gouvernement
de la République de Bulgarie:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Ludmila BOJKOVA

For the Government
of the Republic of Croatia:

Pour le Gouvernement
de la République de Croatie:

For the Government
of the Republic of Cyprus:

Pour le Gouvernement
de la République de Chypre:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Thalia PETRIDES

For the Government
of the Czech Republic:

Pour le Gouvernement
de la République tchèque:

For the Government
of the Kingdom of Denmark :

Pour le Gouvernement
du Royaume de Danemark :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Arne BELLING

For the Government
of the Republic of Estonia :

Pour le Gouvernement
de la République d'Estonie :

For the Government
of the Republic of Finland :

Pour le Gouvernement
de la République de Finlande :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Erkki KOURULA

For the Government
of the French Republic :

Pour le Gouvernement
de la République française :

For the Government
of the Federal Republic of Germany :

Pour le Gouvernement
de la République fédérale d'Allemagne :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Johannes DOHMES

For the Government
of the Hellenic Republic:

Pour le Gouvernement
de la République hellénique:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Dimitri CONSTAS

For the Government
of the Republic of Hungary:

Pour le Gouvernement
de la République de Hongrie:

For the Government
of the Icelandic Republic:

Pour le Gouvernement
de la République islandaise:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Sveinn BJÖRNSSON

For the Government
of Ireland:

Pour le Gouvernement
d'Irlande:

For the Government
of the Italian Republic:

Pour le Gouvernement
de la République italienne:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Antonio PURI PURINI

For the Government
of the Republic of Latvia:

Pour le Gouvernement
de la République de Lettonie:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Georgs ANDREJEVS

For the Government
of the Principality of Liechtenstein:

Pour le Gouvernement
de la Principauté de Liechtenstein:

For the Government
of the Republic of Lithuania:

Pour le Gouvernement
de la République de Lituanie:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Aurimas TAURANTAS

For the Government
of the Grand Duchy of Luxembourg:

Pour le Gouvernement
du Grand-Duché de Luxembourg:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Gérard PHILIPPS

For the Government
of Malta:

Pour le Gouvernement
de Malte:

For the Government
of the Republic of Moldova:

Pour le Gouvernement
de la République de Moldova:

For the Government
of the Kingdom of the Netherlands:

Pour le Gouvernement
du Royaume des Pays-Bas:

For the Government
of the Kingdom of Norway:

Pour le Gouvernement
du Royaume de Norvège:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Sten LUNDBO

For the Government
of the Republic of Poland:

Pour le Gouvernement
de la République de Pologne:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Hanna SUCHOCKA

For the Government
of the Republic of Portugal:

Pour le Gouvernement
de la République portugaise: